

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УМАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра обліку і оподаткування

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Гарант освітньої програми

Мельник (Л.Ю. Мельник)

«29» 08 2025 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ІСТОРІЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ»**

Освітній рівень: перший (бакалаврський)

Галузь знань: D «Бізнес, адміністрування та право»

Спеціальність: D1 «Облік і оподаткування»

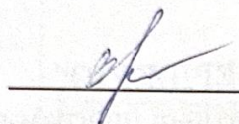
Освітня програма: «Облік і оподаткування»

Факультет: Економіки і підприємництва

Умань - 2025 р.

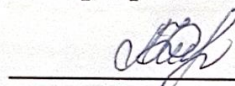
Робоча програма навчальної дисципліни «Історія бухгалтерського обліку і оподаткування» для здобувачів вищої освіти спеціальності D1 «Облік і оподаткування» освітньої програми «Облік і оподаткування». Умань: Уманський НУ, 2025. 18 с.

Розробники: Крочак Оксана Іванівна, к.е.н., доцент
(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

 О.І. Крочак

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри обліку і оподаткування
Протокол від “28” серпня 2025 року № 1

Завідувач кафедри обліку і оподаткування д.е.н., доцент

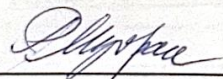

підпис)

/Мельник Л.Ю./
прізвище та ініціали)

“28” серпня 2025 року

Схвалено науково-методичною комісією факультету економіки і підприємництва

Протокол від. “29” серпня 2025 року № 1

Голова
підпис)

/ Р.П. Мудрак/
прізвище та ініціали)

“29” серпня 2025 року

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній рівень, освітня програма	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 6	Галузь знань <u>D «Бізнес, адміністрування та право»</u>	Обов'язкова	
Модулів – 2	Спеціальність <u>D1 «Облік і оподаткування»</u>	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання -		Семестр	
кількість годин - 180		1-й	1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 5 самостійної роботи студента - 7	Освітній рівень: <u>перший (бакалаврський)</u> Освітня програма <u>«Облік і оподаткування»</u>	30 год.	8
		Практичні, семінарські	
		42 год.	4
		Лабораторні	
			.
		Самостійна робота	
		108 год.	168
		Індивідуальні завдання:	
		Вид контролю: іспит	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія бухгалтерського обліку і оподаткування» розроблена відповідно до Положення про методичне забезпечення освітнього процесу в Уманському національному університеті садівництва (схвалено Вченою радою УНУС, протокол № 1 від 08.10.2020, із змінами та доповненнями від 11.07.2024, протокол № 8).

Навчальна дисципліна «Історія бухгалтерського обліку і оподаткування» належить до обов'язкових дисциплін, вивчення яких передбачено освітньо-професійною програмою «Облік і оподаткування» підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю D1 «Облік і оподаткування» галузі знань D «Бізнес, адміністрування та право».

Мета вивчення дисципліни – надання знань про процес розвитку та становлення бухгалтерського обліку та оподаткування як окремої науки, та оформлення його основних інститутів, значення і ролі бухгалтерського обліку на підприємствах, його історичне значення.

Завдання дисципліни:

- ознайомлення студентів з підходами до вивчення історії розвитку обліку та її періодизації;
- ознайомлення із джерелами виникнення бухгалтерського обліку в країнах стародавнього світу;
- вивчення історичних аспектів виникнення подвійної бухгалтерії та з'ясування її впливу на розвиток обліку в країнах світу в ХУ-ХУІІІ ст.;
- вивчення загальних закономірностей формування та розвитку бухгалтерського обліку як науки в різних країнах світу наприкінці ХІХ - на початку ХХ ст.;
- систематизація й розширення знань із питань класифікації національних систем обліку, організації бухгалтерського обліку в розвинутих країнах світу в сучасних умовах;
- ознайомлення з основними обліковими теоріями та напрямками розвитку світових бухгалтерських шкіл;
- вивчення еволюції елементів методу бухгалтерського обліку з моменту їх виникнення й до цього часу;
- вивчення основних історичних етапів розвитку обліку в Україні.

Предметом дисципліни є вивчення історії розвитку основних понять і концепцій бухгалтерського обліку, помилок та недоліків, що мали місце у сфері організації і ведення обліку в минулому та існують на сучасному етапі.

Місце навчальної дисципліни в структурно-логічній схемі підготовки здобувачів вищої освіти. Дисципліна «Історія бухгалтерського обліку і оподаткування» поглиблює та конкретизує знання студентів, здобуті у процесі вивчення дисциплін «Історія та культура України» з акцентом на проблематику оподаткування. Вивчення даної дисципліни тісно пов'язана та передуює вивченню навчальної дисципліни «Бухгалтерський облік (загальна теорія)».

Вивчення навчальної дисципліни «Історія бухгалтерського обліку і оподаткування» передбачає формування та розвиток у здобувачів компетентностей і програмних результатів навчання відповідно до освітньо-професійної програми «Облік і оподаткування» спеціальності D1 «Облік і оподаткування» галузі знань D «Бізнес, адміністрування та право» (табл. 1).

Матриця компетентностей і програмних результатів навчання, що формуються під час вивчення навчальної дисципліни «Історія бухгалтерського обліку і оподаткування»

Шифр компетентності	Компетентності	Шифр програмних результатів навчання	Програмні результати навчання
Загальні компетентності (ЗК)			
ЗК 1	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями	ПРН 18	Аналізувати розвиток систем, моделей і методів бухгалтерського обліку на національному та міжнародному рівнях з метою обґрунтування доцільності їх запровадження на підприємстві.
ЗК 15	Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, вести здоровий спосіб життя	ПРН 18	Аналізувати розвиток систем, моделей і методів бухгалтерського обліку на національному та міжнародному рівнях з метою обґрунтування доцільності їх запровадження на підприємстві.

Методи навчання та засоби діагностики, що відповідають визначеним результатам навчання за навчальною дисципліною «Історія бухгалтерського обліку і оподаткування», наведено в табл. 2, 3.

Результати, методи навчання та методи контролю за навчальною дисципліною «Історія бухгалтерського обліку і оподаткування»

Результати навчання за навчальною дисципліною		Методи навчання	Методи контролю
1	Знання:		
1.1	основні періоди розвитку бухгалтерського обліку;	лекція, практичне заняття, дискусія, вирішення конкретних задач і ситуацій, самонавчання через Moodle	усне опитування, експрес-контроль, тестування, участь у дискусії, виконання індивідуальних і командних завдань, підготовка та представлення
1.2	особливості його зародження в країнах світу та формування бухгалтерського обліку як науки;		
1.3	основні облікові теорії та світові бухгалтерські школи;		
1.4	принципи побудови плану рахунків різних країн світу		

1.5	основні етапи становлення та особливості розвитку бухгалтерського обліку в Україні		презентацій, контрольна (модульна) робота, підсумковий контроль
2	Уміння/навички:		
2.1	аналізувати досвід минулого, знаходити його сильні та слабкі сторони;	лекція, практичне заняття, дискусія, аналітична робота, вирішення конкретних ситуацій, самонавчання через Moodle	усне опитування, тестування, участь у дискусії, виконання індивідуальних і командних завдань, підготовка та представлення презентацій, контрольна (модульна) робота, підсумковий контроль
2.2	критично ставитись до будь-яких теоретичних побудов та наукових дискусій, виділяючи серед них найсуттєвіші та відкидаючи малозначущі, миттєві або просто забуті;		
2.3	розуміти стан сучасного обліку і вміти оцінювати можливі напрямки його розвитку		
3	Комунікація:		
3.1	донесення до фахівців і нефахівців інформації, проблем, рішень, що включають вивчення сучасних шкіл обліку;	практичне заняття, дискусія, аналітична робота, вирішення конкретних задач і ситуацій	представлення презентацій, виконання аналітично-розрахункових робіт, виконання вирішених конкретних задач і ситуацій, підсумковий контроль
3.2	Здатність ефективно формувати стратегію розвитку.		
4	Відповідальність і автономія		
4.1	Здатність до подальшого навчання з високим рівнем автономності	практичне заняття, дискусія, аналітична робота, вирішення конкретних задач і ситуацій	представлення презентацій, виконання аналітично-розрахункових робіт, виконання вирішених конкретних задач і ситуацій, підсумковий контроль

**Методи навчання та методи контролю програмних результатів навчання з
навчальної дисципліни «Історія бухгалтерського обліку і оподаткування»**

Програмний результат навчання		Метод навчання	Методи контролю
ПРН 18	Аналізувати розвиток систем, моделей і методів бухгалтерського обліку на національному та міжнародному рівнях з метою обґрунтування доцільності їх запровадження на підприємстві.	Лекція, практичні заняття, дискусія, самостійна робота з підготовкою рефератів і презентацій	усне опитування, експрес-контроль, тестування, участь у дискусії, виконання індивідуальних і командних завдань, складання тематичних флеш-карт, підготовка та представлення презентацій, контрольна (модульна) робота, підсумковий контроль

3. Програма навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1. СТАНОВЛЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ЯК НАУКИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. Зародження основних елементів обліку та його світова еволюція

Тема 1. Початок виникнення бухгалтерії. Освоєння чисел і підрахунків

Дана тема дає загальне уявлення про зародження первісної бухгалтерії як напряму людської діяльності. Початок виникнення бухгалтерії. Мистецтво освоєння чисел і підрахунків. Основні етапи на шляху еволюції освоєння чисел і підрахунків.

Topic 2. Origin of accounting

Prerequisites for accounting. Approaches of different authors to the study of accounting history. Periods of accounting development in accounting literature. The origin of accounting in different countries of the ancient world. Economic processes and economic operations. Accounting objects. Accounting method, characteristics of its main elements.

(Тема 2. Зародження бухгалтерського обліку)

Передумови виникнення обліку. Підходи різних авторів до вивчення історії бухгалтерського обліку. Періоди розвитку бухгалтерського обліку в обліковій літературі. Зародження обліку в різних країнах Стародавнього світу. Господарські процеси і господарські операції. Об'єкти бухгалтерського обліку. Метод бухгалтерського обліку, характеристика основних його елементів.)

Тема 3. Формування бухгалтерського обліку як науки

Економічні та соціальні причини “епохи застою” та початку активізації облікової практики. Внесок країн Європи в зародження і становлення бухгалтерського обліку як науки. Новий етап розвитку обліку в Італії.

Тема 4. Формування бухгалтерських шкіл в Європі та США

Становлення французької школи бухгалтерського обліку. Розвиток ідей синтетичного і аналітичного обліку. Становлення німецької школи бухгалтерського обліку. Започаткування теорій балансоведення і калькулювання. Позитивізм в обліку: англomовний світ. Розвиток бухгалтерського обліку в XX ст. в Європі та США. Бухгалтерський облік у Франції: економічний і юридичний напрямки.

**МОДУЛЬ 2. ЕВОЛЮЦІЯ ТА РОЗВИТОК БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ
І ОПОДАТКУВАННЯ**
**ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ОБЛІКОВИХ ТЕОРІЙ І
НАЦІОНАЛЬНИХ ШКІЛ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ І
ОПОДАТКУВАННЯ**

**Topic 5. History of the emergence and development of forms of accounting
and taxation**

Generalization of the development of the main forms of accounting. Historical development and formation of theories of double reflection of economic facts.

*(Тема 5. Історія виникнення і розвиток форм бухгалтерського обліку та
оподаткування)*

*Узагальнення розвитку основних форм обліку. Історичний розвиток і формування
теорій подвійного відображення фактів господарювання.*

Тема 6. Облікові теорії та світові бухгалтерські школи

Облікові теорії. Поняття облікових теорій, їх функції. Теоретичні здобутки представників англо-американської облікової наукової думки у XX ст. Теорії аналітичного характеру: балансові теорії; інші облікові теорії.

**Тема 7. Історія становлення бухгалтерського обліку і оподаткування в
Україні**

Розвиток обліку на сучасних українських територіях у дослов'янський період. Розвиток обліку у Київській русі. Розвиток обліку в Україні у XV-XIX ст. Бухгалтерський облік та контроль в Україні на початку XX ст.

**Тема 8. Становлення національної системи бухгалтерського обліку і
оподаткування в Україні на основі його гармонізації та стандартизації**

Історичні етапи розвитку міжнародних стандартів. Організація діяльності Комітету з МСБО. Процес розробки МСБО.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1. СТАНОВЛЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ЯК НАУКИ												
Змістовий модуль 1. Зародження основних елементів обліку та його світова еволюція												
Тема 1. Початок виникнення бухгалтерії. Освоєння чисел і підрахунків	21	4	4			13	21	1	0,5			19,5
Topic 2. Origin of accounting (Тема 2. Зародження бухгалтерського обліку)	25	4	6			15	25	1	0,5			23,5
Тема 3. Формування бухгалтерського обліку як науки	21	4	4			13	21	1	0,5			19,5
Тема 4. Формування бухгалтерських шкіл в Європі та США	23	4	6			13	23	1	0,5			21,5
Разом за змістовим модулем 1	90	16	20			54	90	4	2			84
Модуль 2. ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ОБЛІКОВИХ ТЕОРІЙ І НАЦІОНАЛЬНИХ ШКІЛ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ												
Змістовий модуль 2. Історія розвитку облікових теорій і національних шкіл бухгалтерського обліку												
Topic 5. History of the emergence and development of forms of accounting and taxation (Тема 5. Історія виникнення і розвиток форм бухгалтерського обліку та оподаткування)	25	4	6			15	25	1	0,5			23,5
Тема 6. Облікові теорії та світові бухгалтерські школи	23	4	6			13	23	1	0,5			21,5
Тема 7. Історія становлення бухгалтерського обліку і оподаткування в Україні	23	4	6			13	23	1	0,5			21,5
Тема 8. Становлення національної системи бухгалтерського обліку і оподаткування в Україні на основі його гармонізації та стандартизації	19	2	4			13	19	1	0,5			17,5
Разом за змістовим модулем 2	90	14	22			54	90	4	2			84
Всього	180	30	42			108	180	8	4			168

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
Модуль 1. СТАНОВЛЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ЯК НАУКИ			
Змістовний модуль 1. Зародження основних елементів обліку та його світова еволюція			
1	Тема 1. Початок виникнення бухгалтерії. Освоєння чисел і підрахунків	4	0,5
2	Topic 2. Origin of accounting (Тема 2. Зародження бухгалтерського обліку)	6	0,5
3	Тема 3. Формування бухгалтерського обліку як науки	4	0,5
4	Тема 4. Формування бухгалтерських шкіл в Європі та США	6	0,5
Модуль 2. ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ОБЛІКОВИХ ТЕОРІЙ І НАЦІОНАЛЬНИХ ШКІЛ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ			
Змістовий модуль 2. Історія розвитку облікових теорій і національних шкіл бухгалтерського обліку			
5	Topic 5. History of the emergence and development of forms of accounting and taxation (Тема 5. Історія виникнення і розвиток форм бухгалтерського обліку та оподаткування)	6	0,5
6	Тема 6. Облікові теорії та світові бухгалтерські школи	6	0,5
7	Тема 7. Історія становлення бухгалтерського обліку і оподаткування в Україні	6	0,5
8	Тема 8. Становлення національної системи бухгалтерського обліку і оподаткування в Україні на основі його гармонізації та стандартизації	4	0,5
	Всього	42	4

6. Теми практичних занять

Проведення семінарських занять не передбачено навчальним планом.

7. Теми лабораторних занять

Під час вивчення дисципліни «Історія бухгалтерського обліку і оподаткування» лабораторних занять згідно навчального навантаження не передбачено.

8. Самостійна робота

Перелік нормативних джерел для самостійного опрацювання	Кількість годин	
	денна	заочна
Тема 1. Початок виникнення бухгалтерії. Освоєння чисел і підрахунків Охарактеризувати: - передумови виникнення обліку. - основні періоди розвитку бухгалтерського обліку в обліковій літературі. - зародження обліку в різних країнах Стародавнього світу	13	19,5
Topic 2. Formation of the accounting policy of the enterprise according to its sections: Investigate: - the economic and social causes of the "age of stagnation" and the beginning of the intensification of accounting practice - the contribution of European countries to the birth and formation of accounting as a science - a new stage in the development of accounting in Italy (Тема 2. Формування облікової політики підприємства за її розділами: Дослідити: - економічні та соціальні причини "епохи застою" та початку активізації облікової практики - внесок країн Європи в зародження і становлення бухгалтерського обліку як науки. - новий етап розвитку обліку в Італії)	15	23,5

Тема 3. Формування бухгалтерського обліку як науки: - становлення французької школи бухгалтерського обліку. Розвиток ідей синтетичного і аналітичного обліку. - становлення німецької школи бухгалтерського обліку. Започаткування теорій балансоведення і калькулювання. - позитивізм в обліку: англомовний світ. - розвиток бухгалтерського обліку в XX ст. в Європі та США. - бухгалтерський облік у Франції: економічний і юридичний напрям	13	19,5
Тема 4. Формування бухгалтерських шкіл в Європі та США: - Дослідження розвитку основних форм обліку. - Історичний розвиток і формування теорій подвійного відображення фактів господарювання	13	21,5
Topic 5. The history of the emergence and development of forms of accounting and taxation: - Characteristics of accounting theories. Concept of accounting theories, their functions. - Study of the theoretical achievements of the representatives of the Anglo-American accounting scientific thought in the 20th century. - Characteristics of analytical theory: balance theories; other accounting theories. (Тема 5. Історія виникнення і розвиток форм бухгалтерського обліку та оподаткування: - Характеристика облікових теорій. Поняття облікових теорій, їх функції. - Дослідження теоретичних здобутків представників англо-американської облікової наукової думки у XX ст. - Характеристика теорії аналітичного характеру: балансові теорії; інші облікові теорії.)	15	23,5
Тема 6. Облікові теорії та світові бухгалтерські школи: - Дослідження теоретичних здобутків представників англо-американської облікової наукової думки у XX ст. - Теорії синтетичного та аналітичного характеру	13	21,5
Тема 7. Історія становлення бухгалтерського обліку і оподаткування в Україні: Охарактеризувати: - облік на сучасних українських територіях у дослов'янський період. - облік у Київській русі. - облік в Україні у XV-XIX ст. - бухгалтерський облік, контроль та оподаткування в Україні на початку XX ст.	13	21,5
Тема 8. Становлення національної системи бухгалтерського обліку і оподаткування в Україні на основі його гармонізації та стандартизації - Дослідити історичні етапи розвитку міжнародних стандартів, - Дослідити організацію діяльності Комітету з МСБО та розглянути процес розробки МСБО.	13	17,5
Всього	108	168

Завдання для виконання контрольних робіт студентів заочної форми навчання

Згідно навчального плану з дисципліни «Історія бухгалтерського обліку і оподаткування» студенти виконують контрольну роботу, яка складається з двох частин:

- теоретична – відповіді на запитання;
- практична – рішення задачі.

Контрольна робота виконується у звичайному зошиті, повинна бути оформлена з дотриманням наступних вимог: на титульній сторінці роботи необхідно зазначити номер своєї залікової книжки; при висвітленні теоретичної частини завдання зазначати номери запитань із збереженням їх нумерації. Номера питань, необхідних для виконання у

контрольній роботі, визначаються на основі двох передостанніх цифр залікової книжки студента.

Відповідь повинна бути змістовною та показувати розуміння студентом засвоєного матеріалу. Робота виконується рукописно. У кінці контрольної роботи необхідно обов'язково вказати список використаних студентом джерел та поставити підпис і дату виконання роботи її автором. У списку використаної літератури спочатку необхідно вказати законодавчі акти, а потім – прізвища авторів за алфавітним порядком, назву використаних посібників, наукових статей та інших джерел, рік їх видання.

Контрольна робота, виконана з помилками недоліками та невідповідним варіантом, повертається студенту на доробку. Зарахована робота здається студентом на перевірку на початку сесії і до моменту здачі екзамену має бути захищена. Захист вважається таким, що відбувся, якщо студент надав відповіді на запитання викладача, які стосуються як теоретичної, так і практичної частини роботи. Відповіді мають бути чіткими, показувати достатній рівень оволодіння матеріалом та знання методики розрахунків.

Теоретичні питання для виконання контрольної роботи

1. Особливості зародження обліку у дослов'янському періоді та перелічіть важливі пам'ятки матеріальної культури цього періоду.
2. Передумови зародження обліку і оподаткування у дописемний період.
3. Території України на розвиток культури, права та обліку яких вплинула грецька цивілізація на початку VII ст. до н.е.
4. Основні види економічної діяльності, які переважали у Боспорському царстві.
5. Засоби, призначені для ведення обліку у добу залізного віку.
6. Передумови заселення греками території Чорноморського узбережжя.
7. Принципи організації обліку у грецьких колоніях та їх основна грошова одиниця.
8. Сутність форми правління в грецьких містах-державах Північного Причорномор'я та їх вищий орган державної влади.
9. Період і центр виникнення державності у східних слов'ян.
10. Особливості ведення обліку в Київській Русі у VIII-IX ст.
11. Основне джерело інформації про економічне життя Київській Русі у період князювання Ярослава Мудрого та сутність питань, які у ньому висвітлювалися.
12. Передумови появи грошей у часи розквіту Київській Русі.
13. Вплив «Руської Правди» у період князювання Ярослава Мудрого (середина XI ст.) на розвиток обліку та податкового законодавства.
14. Система найму працівників і форми представлення інституту закупництва у період князювання Ярослава Мудрого.
15. Характеристика основних розпорядчих документів, які виникли за часів існування Галицько-Волинського князівства.
16. Особливості ведення митного обліку в Галицько-Волинському князівстві.
17. Засоби, що використовували для контролю руху товарів через митні кордони давньоруських князівств.
18. Привілеї якими наділив польський король Казимир III місто Львів разом із наданням йому магдебурзького права.
19. Ознаки, як підтверджували достовірність розпорядчих документів облікового характеру на право безмитного проїзду купців по території України у XIV-V ст.
20. Порядок поповнення бюджету міста Львів у XV-VI ст.
21. Особливості оподаткування західноукраїнських земель польським королем Казимиром III.
22. Основні об'єкти торгівлі та книги, які застосовували купці для ведення їх обліку.
23. Передумови виникнення та розвитку стандартизації на українських землях періоду Середньовіччя.
24. Сутність відомих описів Луки Пачоллі, які широко використовували представники шляхти в обліковій практиці у період пізнього Середньовіччя.
25. Зміст облікових книг, знайдених Іваном Крип'якевичем в архіві міста Львова.

26. Організаційна структура та основний документ, яким регламентувалися засади господарської діяльності цехів.
27. Передумови поширення італійської облікової думки на західноукраїнській території у період пізнього Середньовіччя.
28. Історичні передумови зародження та етапи розвитку української облікової школи.
29. Сутність «потрійної» системи рахівництва, запропонованої Ф.В. Єгерськими.
30. Внесок Луки Пачоллі у розвиток бухгалтерського обліку.
31. Передумови встановлення в українській народній республіці нової грошової одиниці.
32. Внесок О. П. Рудановського та О. М. Галагана у розвиток бухгалтерського обліку.
33. Значення бухгалтерського обліку для економік країни у період з 1921 по 1930 роки. Охарактеризуйте цей період.
34. Розвиток механізованої форми ведення обліку у середині 1950-х рр.
35. Еволюція бухгалтерського обліку в Україні.
36. Еволюція елементів методу бухгалтерського обліку.

9. Індивідуальні завдання

В процесі вивчення дисципліни виконання різних типів індивідуальних завдань включається до складу самостійної роботи.

10. Методи навчання

При викладанні навчальної дисципліни для активізації навчального процесу передбачено застосування сучасних навчальних технологій, таких, як: проблемні лекції, робота в малих групах, семінари-дискусії, кейс-метод, ділові ігри, презентації. Проблемні лекції – при читанні лекції студентам даються проблемні питання для самостійного розміркування, на які вони можуть відповісти в процесі лекції. Система питань у ході лекції відіграє активізуючу роль, примушує студентів сконцентруватися і почати активно мислити в пошуках правильної відповіді. Робота в малих групах – використовуються з метою активізації роботи студентів при проведенні семінарських і практичних занять. Це так звані групи психологічного комфорту, де кожен учасник відіграє особливу роль і певними своїми якостями доповнює інших. Використання цієї технології дає змогу структурувати семінарські заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного студента в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкування. Кейс-метод (метод аналізу конкретних ситуацій) – дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціалістів і передбачає розгляд виробничих, управлінських та інших ситуацій, складних конфліктних випадків, проблемних ситуацій, інцидентів у процесі вивчення навчального матеріалу. Ділові ігри – форма активізації студентів, за якої вони задіяні в процесі інсценізації певної ситуації у ролі безпосередніх учасників подій.

11. Методи контролю:

Основні види контролю: поточний і підсумковий. Поточний метод контролю здійснюється протягом семестру. За кожен виконану і захищену практичну роботу та виступ на занятті проставляються бали.

Крім того, по кожному змістовному модулю студент виконує контрольну роботу і тестові завдання, за які також нараховуються бали.

Для забезпечення перевірки засвоєних студентами знань, сформованих умінь і навичок передбачено застосування наступних методів поточного контролю:

- усного контролю – при проведенні опитування студентів, здачі індивідуальних практичних завдань;
- письмового контролю – написання контрольних робіт. Контрольні роботи містять три питання, кожне з яких оцінюється за ступенем складності;

- тестового контролю – при тестуванні за кожну правильну відповідь студент отримує 0,5 бали;
- практичного контролю – при перевірці та встановленні правильності виконання студентами індивідуальних практичних завдань;
- самоконтролю – при регулюванні студентами своєї навчальної діяльності за допомогою ведення студентами індивідуального обліку накопичених балів за рейтинговою оцінкою виконаної ними роботи та порівняння з нормативними значеннями.

Практичні роботи, оцінені менше ніж 1 бал, не дають права для наступного підвищення при перездачі. Студент, який пропустив заняття, повинен відпрацювати його у встановлений для індивідуальної роботи час наступного тижня, а оцінка враховується в сумарний рейтинг. Якщо відпрацювання пропущених занять невчасне, оцінка за виконання завдання знижується на 0,5 бали.

Додаткові заохочувальні бали: за активну участь в обговоренні матеріалу – 0,1-1 бали, за творче ставлення до виконання практичних занять – 0,5-1 бали, за виступ при обговоренні окремих тем питань) – 1 бал.

Підсумковий контроль відбувається на екзамені у письмовій формі у вигляді комплексних контрольних робіт, які включають відповіді на теоретичні питання, розв'язок ситуаційних задач, тестів.

Форма проведення підсумкового контролю з дисципліни, визначена навчальним планом:– екзамен.

Екзамен проводиться в усній формі. Для його складання допускаються студенти, які набрали протягом IV семестру навчання не менше 35 балів. На поточно-модульний контроль при цьому виділяється максимально 70 балів, на іспит – 30 балів.

Рейтингова сума балів з навчальної дисципліни після складання модулів та іспиту виставляється як сума набраних студентом балів протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі.

12. Розподіл балів, які отримують студенти денної форми навчання

Розподіл балів при рейтинговій системі оцінювання з навчальної дисципліни «Історія бухгалтерського обліку і оподаткування», для якої передбачено підсумковий контроль - екзамен

Види робіт	Поточне тестування та самостійна робота								Підсумковий контроль	Сума
	Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2					
	т 1	т 2	т 3	т 4	т 5	т 6	т 7	т 8		
семінарські заняття	4	4	4	4	4	4	4	4	30	100
контроль знань	1	1	1	1	1	1	1	1		
самостійна робота	2	2	2	2	2	2	2	2		
модульний контроль	7				7					
разом	35				35					

Розподіл балів при рейтинговій системі оцінювання з навчальної дисципліни «Історія бухгалтерського обліку і оподаткування», для якої передбачено підсумковий контроль екзамен (заочна форма навчання)

Види робіт	Поточний контроль		Підсумковий контроль (екзамен)	Сума
Семінарські заняття	Тестовий контроль	х	х	20
Самостійна робота	х	Контрольна робота	х	50
Іспит	х	х	30	30
Усього	20	50	30	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

13. Методичне забезпечення

1. Методичні вказівки для семінарських, самостійних занять і виконання модульних контрольних робіт студентами денної та заочної форми навчання для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 071 Облік і оподаткування. Умань. 2023. 73 с.
2. Електронний навчальний курс для дистанційного вивчення навчальної дисципліни «Історія бухгалтерського обліку і оподаткування» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 071 Облік і оподаткування. URL: <https://moodle.udau.edu.ua/course/view.php?id=1427>.

14. Рекомендована література

Базова

1. Бутинець Ф.Ф. Історія бухгалтерського обліку: навч. посібник: у 2-х ч. Житомир: Рута, 2008. 512 с.
2. Бухгалтерський облік як наука: від основ до об'єктивної картини світу: колективна монографія / за заг. ред. В.Я. Плаксієнка. К.: «Центр учбової літератури», 2021. 340 с.
3. Городнянська Л.В. Нечай Н.М. Історія бухгалтерського обліку: навч. посіб. К.: КНЕУ, 2014. 127 с.
4. Кірейцев Г.Г. Розвиток бухгалтерського обліку: теорія, професія, міжпредметні зв'язки: монографія / Житомир: ЖДТУ, 2007. 236 с.
5. . Кіш Є. Б. Історичні аспекти формування бухгалтерського обліку як науки. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2021. Вип.38. С. 48- 51.
6. Крисоватий, А. І.Панасюк, В. М.Мельничук, І.В. Основи обліку і оподаткування: підручник (е-видання). Тернопіль: ЗУНУ, 2023. 565 с.

7. Легенчук С.Ф. Бухгалтерське теоретичне знання: від теорії до метатеорії: монографія. Житомир: ЖДТУ, 2021. 336 с.
8. Лука Пачолі Трактат про рахунки та записи. Переклад Н. М. Ткаченко. Київ: Алерта, 2021. 180 с.
9. Максимова В.Ф. Бухгалтерський облік: підручник /Одеса: ОНЕУ, 2012. 670 с.
10. Малюга Н.М. Наукові дослідження в бухгалтерському обліку: навч. посібник /Житомир: Рута, 2003. 476 с.
11. Остап'юк М.Я., М.Р. Лучко, Й.Я. Даньків. Історія бухгалтерського обліку: навч. посіб. К.: Знання, 2005. 276 с.
12. Пасько Т. О. Історія бухгалтерського обліку. Суми: ВТД «Університетська книга», 2009. 141 с.
13. Пушкар М.С., Н.В. Гавришко, Р.В. Романів. Історія обліку та контролю господарської діяльності: навч. посібник / Тернопіль: Карт-бланш, 2003. 223 с.
14. Романів Є.М., Н.О. Лобода. Бухгалтерський облік (загальна теорія): навч. посібник / Львів: ЛДФА, 2014. 265 с.
15. Чумаченко М.Г. Бухгалтерский учет: прошлое, настоящее ... будущее?! // Світ бухгалтерського обліку. 2016. № 1. С. 2-12.
16. Царук Василь. Історичні засади розвитку бухгалтерського обліку як елемента системи корпоративного управління. Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації. 2019. Випуск 1-2. С. 15-25. DOI: <https://doi.org/10.35774/ibo2019.01.015>

Допоміжна література

1. Блакита Г.В., Н. О. Ромашевська. Бухгалтерський облік: практикум : навч. посіб. для студ. навч. закл. / К. : Центр учб. л-ри, 2010. 151 с. : табл.
2. Голов С. Підготовка і подання фінансової звітності згідно з міжнародними стандартами бухгалтерського обліку // Бухгалтерський облік і аудит. 2017. № 2. С. 7-18.
3. Журавель Г.П., В. Б. Клевець, П. Я. Хомин за ред. П. Я. Хомина. Облікова політика підприємства в ринкових умовах: навч. посіб. / М-во освіти і науки України. К. : Професіонал, 2009. 319 с.
4. Загородній А. Г., Г. О. Партин, Л. М. Пилипенко. Бухгалтерський облік : Основи теорії та практики : підруч. / К. : Знання, 2009. 422 с.
5. Ленъ В. С., В. В. Гливенко. Бухгалтерський облік в Україні: основи та практика : навчальний посібник / : Навчальна книга Богдан, 2012. 625 с.
6. Ловінська Л.Г. Уніфікація термінології бухгалтерського обліку – створення національної системи бухгалтерського обліку в Україні // Фінанси України. 2014. №5. С. 33-36.
7. Марочкіна А.М. Бухгалтерський облік за національними стандартами: посібник /. Харків: Торсінг, 2010. 291 с.
8. Олійник О. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку / К.: Українська консалтингова мережа, 2008. 129 с.
9. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.99 р. № 996-XIV, зі змінами та доповненнями. URL:http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T990996.html.
10. Яремко І.Й. Теорія бухгалтерського обліку: навч. посіб.. / Л.: «Новий Світ-2000», 2007. 240 с.
11. Швець В.Г. Теорія бухгалтерського обліку: підручник. [3-тє вид., переоб. і доп.]. / К.: Знання, 2008. 535 с

15. Інформаційні ресурси

- 1 Верховна рада України. URL:zakon.rada.gov.ua/.
- 2 Міністерство фінансів України.. URL: minfin.gov.ua/.
- 3 Бібліотека ім. Вернадського.. URL:nbuv.gov.ua/.
- 4 Вісник державної податкової служби.. Режим доступу: visnuk.com.ua/.

- 5 Все про бухгалтерський облік. URL: vobu.com.ua/.
- 6 Інтернет-портал "Бухгалтер.com.ua". URL: http://buhgalter.com.ua/.
- 7 Бухгалтер 911. URL: http://buhgalter911.com/
- 8 <https://moodle.udau.edu.ua/course/view.php?id=1427> – електронний ресурс для дистанційної форми навчання студентів Уманського НУ

16. Перезарахування та визнання результатів навчання

Перезарахування та визнання результатів навчання з дисципліни «Історія бухгалтерського обліку і оподаткування» або окремого її елемента відбувається відповідно до Положення про порядок визнання в Уманському національному університеті результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті (<https://www.udau.edu.ua/ua/file/4n0x>).

Здобувачі вищої освіти мають право на визнання результатів навчання в неформальній та інформальній освіті (курси навчання в центрах освіти, курси інтенсивного навчання, семінари, конференції, олімпіади, конкурси наукових робіт, літні чи зимові школи, бізнес-школи, тренінги тощо) в обсязі, що загалом не перевищує 25 % освітньої програми.

17. Політика академічної доброчесності

Політика академічної доброчесності при вивченні дисципліни «Історія бухгалтерського обліку і оподаткування» спрямована на забезпечення чесного, об'єктивного та відповідального підходу до навчального процесу і виконання завдань. Під час навчання студенти повинні дотримуватися встановлених правил академічної доброчесності, визначених Кодексом доброчесності Уманського національного університету садівництва (<https://www.udau.edu.ua/ua/file/4dH7>). При виконанні індивідуальних науково-дослідних завдань, а також під час проведення контрольних заходів очікується, що всі роботи подані студентами будуть їхніми оригінальними дослідженнями та міркуваннями.

Будь-які види порушення академічної доброчесності, зокрема плагіат, неправомірне використання чужих ідей, фальсифікація даних чи співучасть у таких діях, є абсолютно неприпустимими і не толеруються. Виявлення ознак академічної недоброчесності у письмовій роботі студента є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від обсягу порушення.

З метою запобігання порушенням і підвищення якості академічних робіт, студентам настійно рекомендується користуватися належними академічними ресурсами та інструментами для перевірки робіт на плагіат, а також звертатися за консультаціями з питань правильного цитування і академічного письма.

18. Зміни у робочій програмі на 2025/2026 навчальний рік

Оновлення робочої програми з дисципліни «Історія бухгалтерського обліку і оподаткування» має важливі аспекти, які спрямовані на підвищення якості навчання, актуалізацію інформації та забезпечення академічної доброчесності. Детальніше про зміни:

1. Оновлення списку рекомендованих джерел:

2. Внесено зміни до таблиць 1 і 3:

• **Табл. 1 Матриця компетентностей і програмних результатів навчання:** Ця таблиця чітко вказує, які компетентності та результати навчання формуються під час опанування дисципліни. Вона слугує інструментом для узгодження змісту дисципліни з освітніми стандартами.

• **Табл. 3. Методи навчання та методи контролю програмних результатів навчання:** Допомогає викладачам та студентам зрозуміти, які конкретні методи навчання використовуються для досягнення кожного результату навчання та як вони будуть контролюватися, що забезпечує більш структурований підхід до викладання.

3. Внесено зміни у розділ 4 через збільшення кількості годин загального навантаження та самостійної роботи.